

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՅԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է . . . 130 ռուբ.
Վեցամսեայ . . . 70 "
Եռամսեայ . . . 40 "
Մեկ ծանուցումը տպին 60 փարս է :
Պարագրուծիւնները կանխիկ են :
Պարագրուծիւնները ամեն ամսոյն 1 ին.
եւ 16 ին կը սկսին :

Դուրս երթալիս լրագիրներուն նամակն
ծախարդ ամեն մէկ թիւին համար 20
փարս է :
Լրագրոյ վերաբերեալ շտապ կամ որ
եւ ինչ գրուածին, խմբագրին պիտի
աղղուի . եւ ամեն ծախարան ծախ-
քը խրկուի ժողով Է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊՈՍՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ 7 ՓԵՏՐՈՒՐ

Պարսկաստանէն եկած լուրերը կը
ծանուցանեն, թէ երկրին մէջ եղած գա-
նազան հախառակ կուսակցութիւնները
պատերազմին պատճառաւ կատախարու-
թեան ունեցած ծանր զբաղմունքներէն
առիթ գտեր են ամեն ջանք ի գործ դը-
նելու որ քաղաքական պատերազմ հա-
նեն եւ այժմեան թագաւորական ցեղը
կործանեն :

Որուսաց առ ժամանակեայ զեպան
Պ. Լախովսքի Շահին հետ տեսնելով
յայտարարութիւն ըրեր է, թէ իր թըշ-
նամքներուն դաւաճանութիւններէն ա-
զատ Զաւրը համար Ռուսիոյ խորհրդ-
դոցը պէտք է հետեւի, ապա թէ ոչ Ռու-
սիոյ տէրութիւնը պիտի պարտաւորի, ը-
սեր է, այժմեան Շահին հօրեղբայր
Պէհմէ Սիլվա իշխանը Պարսկաստանի
աթոռը նստեցնելու : Եւս խօսքերը խո-
րին տպագրութիւն մը ըրեր է կրտսն
Շահին մօտացը վրայ, որ սկսեր է այժ-
ման պատերազմին ծանր հետեւանքնե-
րը կշռելու :

Պարսկաստանի գաւառին զինուորա-
կան հրամանատարները անձնակազմ հին
տեսիլութիւններէ գրգռեալ անպաշար
կը պատերազմին իրարու հետ :

Պարսկական Քիւրտիստանի մէջ
ալ Քիւրտ Պուլի խան եւ Քիւրտ Պու-
լամ Շահ խանը որ իրարու եղբայր են,
միմեկէ կործանելու կը ջանան : Եւս
Քիւրտ Պուլամ Շահ խանն էր Քիւր-
տիստանի կառավարիչը . ետքը Քիւրտ
Պուլի խան իր եղբայրը ձգելով անոր
տեղն անցած է : Հիմա նորէն Քիւրտ
Պուլամ Շահ խանն ալ իր եղբայրը
ձգելու եւ անոր տեղն անցնելու եկեր է :

Արաբի թէ Ռուսիոյ կառավարու-
թիւնը զիտաւորութիւն ունի երկաթու-
ղի մը շինելու թիւֆիզիկէն մինչեւ Պուր-
գետին բերանը Սալման ըզված տեղը,
Ուրտապոյի գաղտնիքն եւ Շիւանի ու
Պարտապոյի մէջ տեղէն անցնելով :

Իրզուռմէն եկած նամակներն ալ հե-
տեւեալ լուրերը կուտան :

«Պարսից կառավարութիւնը պարսպ
տեղը աշխատեցաւ համոզելու Շահին
եղբայր Նայիպ Սուլթանաւ իշխանը
որ Պարսկաստան դառնայ : Եւս արքա-
յազուր իշխանը 1853ին տաք երկաթով
աչքը կուրծնուր գառապարտեցաւ . բայց
Ենդիշ զեպան Շիւլ գնդապետին
միջնորդութեամբը աղաատելով Պարսկաս-
տան, ուր մինչեւ հիմա կը նստի, եւ
կառավարութեան կողմանէ իրեն եզրած
հրահրները մերժեց :

«Կայիպ Սուլթանաւ իշխանը այժ-

մեան Շահին մէկ հատիկ եղբայրն է, եւ
քանիւ չորս տարու է : Պարսկաստանի
եւ մանաւանդ պարսկական Քիւրտիս-
տանի մէջ բազմաթիւ եւ հզօր կուսա-
կիցներ ունի : Իր զիտաւոր թշնամին է
Շահին մայրը (որ իր բուն մայրը չէ)
Մէհմէ-Խէ-Խէմա իշխանուհին : Եւս
կինը կուզէ, որ իր որդին (Շահը) փո-
խանայ Ռուսիոյ հետ միասնաբար : Եւս
զից հետ հաշարվի :

«Օրօքերը դժգոհ են . վրայաբեր
ի վեր ունի չեն ատամ . հետեւաբար
ամեն կերպ զեշտ թիւն կը գործեն . որով
ժողովրդոց նկատ թիւնը եւս աւելի կը
մեծնայ :

Պոմպոյի լրագիրները Պէհմէ Պու-
լարի մէջ հաստատութիւն անդրկական կա-
ռավարութեան հետեւեալ յայտարար-
ութիւնը կը հրատարակեն :

1⁰. Պուլարի քաղաքը զորոյ կայան եղած
է Ենդիշի կառավարութեան ներքեւ, եւ առ այ-
ժմը զինուորական օրինաց տակ է :

2⁰. Պուլարի նաւահանգիստը ամեն տարբէ
ազատ է մինչեւ որ նոր օրոշում մը ըլլայ :

3⁰. Եւս նորիշ նիւթերը թէ ուտելիք
ըլլան եւ թէ վաճառք ուղղութիւն պէտք կըստ
հանգիլ ու ներս բերվի :

4⁰. Պարսի տեսուչ ծախելու խախտելու է :
Եւս շահեւեւ վաճառքներ բերված բոլոր Սե-
ղեքները բերվելու են ձեռքէն պիտի աւելնին ու
ազատ թող աղկին :

5⁰. Նաւախիլի ուղղութիւնը հրաման պիտի
չորհչի որոշուի ժամանակ որ ուղին խորացը նըս-
տելու անդրկական օրինաց հաղանդելով :

6⁰. Ենդիշի կառավարութեան պաշտպա-
նութեան ներքեւ ազատ է եւ անձինք կարող
են իրենց օրինաւոր զբաղմունքները շարունակե-
լու առանց արգելքի մը . եւ ճշմարտին Ստու-
ծոյ պաշտօնը ամենաւն խղճմունքներ համաձայն
ներեալ է անդրկական օրէնքին :

Ուստի մէկը թող չփախայ թէ իր կրօնա-
կան կարծեացը համար հարածանք պիտի կրէ :

Արաբի, թէ Ռուսիոյ կառավարու-
թիւնը շրջաբերական ծանուցադիր մը
մը հանդէս Ենդիշի եւ Պարսից վեճին
վրայ : Եւս շրջաբերականին մէջ Ռուսիա
յայտարարութիւն կընէ, թէ Ենդիշ մէջ
ամեն բան իր առջի փնտրելն մէջ պէտք
է մնայ . հետեւաբար կը պահանջէ, որ
Պարսից կառավարութիւնը Հերաթէն
ձեռքը քաշէ, եւ Ենդիշ ալ Շահին
անկախութեանը վնաս չընէ :

Փարիզէն յունվար 14/26 թուով
հետեւեալը կը բերն անդրկական Մօշէ-
Բօշէ լրագրին :

«Քանի մը Եւրոպական լրագիրներ
կը կարծեն թէ Պարսից Շահին զեպան
փետ . Ֆերուս խանին Փարիզ կոթաւը
մեծ աղբիւրութիւն պիտի ունենայ Պարսից
կառավարութեան Պարսկաստանի նկատ
մամբ ունեցած քաղաքականութեանը վը-
րայ : Այնպէս ձեզ հաւատաւ, թէ Սա-
բօլէն կայսրը Ֆերուս խանին հասնե-

լին շատ առաջ կատարելագոյն տեղեկա-
կը այն պատճառներուն, որով Ենդիշ
հարկադրեցաւ զօրք խրկելու Պարսկաս-
տանի ծովածոցը :

Հետեւաբար, Պարսից աղբիւր-
թիւնը թշնամական զիցք մը բունեղք
չունի Ենդիշի զեմ : Եւս հախառան,
կայսերական կառավարութիւնը պիտի
շնայ Պարսից Շահը համոզելու, որ
իր լաւագոյն դաշնակիցները Պարսիստ
Ենդիշ են : Եւս համոզելուն մը կըզ-
գամ կարեւոր ձեղի վերաբեր հաւա-
տեղութիւն, թէ արտաքին գործոց վրայօր
ընդհանրապէս լաւ համաձայնութիւն եւ
քաղաքականութեան կատարեալ միա-
բանութիւն մը կը շարունակէ Ենդիշ
ու Պարսից կառավարութեան մէջ :

Ենդիշի Մօշէ-Բօշէ լրագիրը
Չինաստանէն Սէյմուր ծովափտին խը-
կած պաշտօնական տեղեկագիրները կը
հրատարակէ : Եւս տեղեկագիրները ար-
դէն Քանթոնի կոխներուն վրայօր ը-
րադրոյ մէջ հրատարակվածներէն աւելի
սա միայն կը ծանուցանեն, թէ Սէյ-
մուր ծովափտը Հոնկոնգի վրայօր վրայ
Չինացոց Քանթոնի անուն գեղը
հրայ ձորակ ըրեր է անդրկական հաւատ
մը հոն զիտաւորութիւն համար : Ծոգա-
պետ իր վրէժխնդրութիւնը այս չո-
փով գոհ ըրեր է, որպէս զի առանձին
գործոց մը համար անմեղ մարդիկ զոհ-
չըլան : Բայց յայտարարութիւն հրա-
տարակեր է, թէ նոյն պատուհասը պիտի
կրեն այն ամեն երկիրները, ուր Քանթոն-
նի Եւս անուն կառավարին խոտուցած
վարձատրութիւնը ստանալու համար անդ-
րկացի մը սպաննելի :

Սէյմուր ծովափտը նոր հաւատումը
կը պատրաստէ Չինաստանի ծովերուն
համար :

Փարիզի գաղտնաբերութեան մէկ քանի
կեանքուն վրայօր ծագած գիտարու-
թիւնները լուծելու համար դիւտ . 25
թուով Փարիզի վերջին գնապատմութիւն
մէջ ստորագրված նախորդումը Եւրո-
պայի վերջին լրագիրներուն մէջ հրատա-
րակվեցաւ : Բայց նիւթը արդէն մեր
թիւնը ցրտեցնելուն ծանօթ ըլլալուն հա-
մար յիշեալ նախորդումը աւելորդ կը
համարվի թարգմանել :

Եւրոպայի լրագիրներէն ոմանք լուր
կուտան, թէ Սարսիլի կառավարութիւ-
նը Լոնտոն ու Փարիզ նստող Բու-
սիոյ զեպանին միջնորդութեամբը Ենդ-
իշ ու Պարսից կառավարութեանց ա-
ռաջարկութիւններ ըրեր են իրմէ պահան-
ջված շնորհումներուն վրայօր, եւ արն
առաջարկութիւնները չեն մերժվեր :

Փարիզի մէջ կը խօսվի թէ ռուսաց
Պ. Ենդիշի կայսրը յառաջիկայ գաղ-
տան նստապարհորդութիւն պիտի ընէ Ե-
նդիշի Եւրոպայի կողմերէ : Եւս Պէհ-
մէ իր թաղով Պարսկաստանի թագաւոր-
ներուն հետ պիտի տեսնվի : Եւս Սար-
սիլի տեղութեան հոգը Եւս քաղա-
քը պիտի երթայ ու հոն Սարսիլի կայ
Պ. Պէհմէ իր խմբագրին թագաւորին
եւ Պ. Սարսիլի կայսրը հետ պիտի
տեսնվի :

Փարիզի Եւրոպայի սպաննող
Պ. Ենդիշ անուն եղիւնապարհ քահանայ
ուրիշ հետեւող մը ունեցաւ իրեն նոյն-
պէս քահանայ : Եւս օրէն յունվար 25
թուով հետեւեալը կը գրեն իտալական
Քալէօնի լրագրին :

«Ենդիշ շորթուան անձն օրերը
ստեղծելու կեանքով թիւն մը կատար-
վեցաւ Եւրոպայի տեսչութեան Պաշտի-
քովէ գաւառին Մօշէն քաղաքը :
Մօշէնի կը Ենդիշի կայսրի սպաննող
Պար . Բուսիլի արքայի կայսրի սպաննող
կեանքուն մէջ պատարագ ծառայանե-
լին ետեւ տեղանին առջեւ ծուկի վրայ
աղօթք ըրած ժամանակը Ենդիշ ա-
նուն քահանայ մը ձեռքը գաղտնի ժը-
րան յարձակեցաւ : Եւս կայսրի սպաննող
կեանք Պոստիլի անուն արքայապետը
իսկոյն գաւառանին վրայ վազելով չը-
թորոց որ կեանքով թիւնը կա-
տարէ : Եւս ժամանակը գաւառանը տաք-
ձանակ մը ծոցէն քաշելով գոթապար
կաւաղին վրայ պարսից ու գեղիւն տալա-
ծեց զանկա որ իսկոյն հոգին փչեց : Եւս
գաղտնի նորէն ձեռքը առած կայսր-
պետին վրայ վազեց : Եւս արքայապետը
երկուքն ալ գլորեցան ինքն, որով ու-
րապարհ չըլլացաւ իր գէղքը գործածել :
Եւս միջոցին ժողովարդք հոսնելով ու-
րապարհ քահանայ բանեցին ու գէղքը
ձեռքէն առնելով տեսչութեան յանձ-
նեցին :

Փարիզի Եւրոպայի սպաննող
Պ. Ենդիշ անուն քահանայ յունվ. 18/30
ին զիտաւորեցաւ :

Պէհմէնի Եւրոպայի լրագիրը լուր
կուտայ, թէ Պարսից կառավարութիւ-
նը Տեղալիքի այժմեան կառավարիչ պի-
տի փոխէ . եւ կըզի թէ այս պաշտօնը
Բեհմէնի մարաշապուտէն պիտի արգիլ, որ
յառաջիկայ գաղտնի Քաղաքականութեան վը-
րայ խրկելիք գաղտնիութիւն բանակին ան-
ձաք ազգապետութիւն պիտի ընէ :

Խոտուցելն եկած նամակները միա-
բան կը հաստատեն, թէ Եւսիոյ կայ-
սիր հրատարակած ներողութիւնը բոլոր
խաղաղաց սիրտը խորին շնորհակա-

